

GEMEENTE HOUTEN

CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK EN ADVIES

BESTEMMINGSPLAN DE HOON IN HOUTEN

Opdrachtgever

Naam : GEMEENTE HOUTEN
 Contactpersoon : mw. Y. Monincx
 Adres : Postbus 30
 PC + plaats : 3990 DA Houten
 Tel. : 030-639 26 11
 Mail :

Bevoegd gezag

Naam : GEMEENTE HOUTEN
 Contactpersoon : mw. Y. Monincx
 Adres : Postbus 30
 PC + plaats : 3990 DA Houten
 Tel. : 030-639 26 11
 Mail :

Uitvoerend bureau

Naam : Cuijpers Advies/ Projectbureau Ruimtelijke Ontwikkeling b.v.
 Auteur : ir. J.J. Cuijpers
 Adres : Gouverneur Hultmanstraat 2
 PC + plaats : 5224 CJ 's-Hertogenbosch
 Tel. : 06 - 5146 1115
 Mail : info@posd.eu
 Website : www.posd.eu
 Projectnummer : 46004-02

Samenvatting

Het plangebied omvat een recente woonuitbreiding van Houten. Daarin opgenomen is een bebouwingsstructuur die ontstaan is in de Late Middeleeuwen (1050 - 1500). Van die structuur zijn nog diverse voormalige agrarische gebouwen overgebleven. Deze zijn beschermd als gemeentelijk monument. De ontginningsas van het gebied werd gevormd door de Houtense Wetering, die ook nog steeds bestaat evenals de aanliggende doorgaande weg. Beide structuren hebben hoge cultuurhistorische waarde. Deze historische elementen hebben een belangrijke waarde voor de ruimtelijke structuur van het gebied. Daarom is het noodzakelijk dat de aanwezige cultuurhistorische waarden worden beschermd in het op te stellen bestemmingsplan.

Versietabel

versie	datum	Inhoud	status	validatie
1-1	16 05 2012	conceptrapport	concept	JC

GEMEENTE HOUTEN

CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK EN ADVIES

BESTEMMINGSPLAN DE HOON IN HOUTEN

Inhoud

0.	INLEIDING	3
0.1	Aanleiding	3
0.2	Doel	3
0.3	Leeswijzer	3
0.4	Werkwijze	4
1.	DE AANWEZIGE SITUATIE EN CULTUURHISTORISCHE WAARDEN	5
1.1	De ondergrond	5
1.2	Korte beschrijving van de geschiedenis van het gebied	6
1.3	Aanwezige cultuurhistorische waarden	7
1.3.1	Archeologie	8
1.3.2	Historische bebouwing	9
1.3.3	Historisch-geografische waarden	10
1.4	Waardering	12
1.4.1	Methodiek	12
1.4.2	Archeologie	13
1.4.3	Historische (steden)bouwkunst	13
1.4.4	Historische geografie	13
2	ADVIES	14
2.1	Wijze van opname in het bestemmingsplan	14
2.2	Overige beleidsaspecten	14
	SAMENVATTING	15
	BIJLAGE 1 - GERAADPLEEGDE BRONNEN	16

GEMEENTE HOUTEN

CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK EN ADVIES

BESTEMMINGSPLAN DE HOON IN HOUTEN (GEM. HOUTEN)

0. INLEIDING

0.1 Aanleiding

In opdracht van Gemeente Houten heeft Cuijpers Advies/Projectbureau Ruimtelijke Ontwikkeling b.v. in mei 2012 een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige cultuurhistorische waarden in het plangebied van het bestemmingsplan De Hoon in de gemeente Houten. Op basis van de onderzoeksresultaten is vervolgens een advies met betrekking tot wijze van opname van de cultuurhistorische gegevens in het bestemmingsplan geformuleerd.

De gemeente Houten laat bij de voorbereiding van een nieuw bestemmingsplan een cultuurhistorisch onderzoek uitvoeren, overeenkomstig de regelgeving zoals die sinds 1 januari 2012 wettelijk verplicht is. Het gaat daarbij om het in kaart brengen van archeologische, historisch stedenbouwkundige en historisch-geografische waarden en het beschrijven van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige waarden en de aanwezige of te verwachten monumenten in het plan wordt omgegaan. De gemeente Houten heeft het erfgoedbeleid vastgelegd in de nota 'Gekoesterd Erfgoed'¹ uit 2004, een integrale beleidsnota op het gebied van de bovengrondse en ondergrondse monumentenzorg. Verder is het archeologisch beleid vastgelegd in een archeologische beleidskaart² (2007) en in het Paraplubestemmingsplan Archeologie (2011).

0.2 Doel

Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van het materieel erfgoed binnen het plangebied, en het beschrijven van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige waarden en de aanwezige of te verwachten monumenten in het plan wordt omgegaan.

0.3 Leeswijzer

De rapportage is bedoeld om opgenomen te worden in de toelichting van het bestemmingsplan. Daarom is deze inleiding niet mee genummerd. In hoofdstuk 1 is een zeer korte beschrijving opgenomen van de ontwikkeling van het plangebied. Deze beschrijving is zeer kort gehouden. Voor uitgebreider beschrijvingen wordt verwezen naar de in de literatuurlijst opgenomen bronnen. Verder zijn in dat hoofdstuk de relevante cultuurhistorische waarden in het plangebied beschreven. Bij dat laatste is onderscheid gemaakt tussen de

¹ Gemeente Houten, 2004

² Gemeente Houten, 2007.

statuswaarden (cultuurhistorische objecten en structuren die een wettelijke bescherming genieten) en overige waarden. In hoofdstuk 2 is aangegeven wat de uitkomsten van het onderzoek betekenen voor het bestemmingsplan en eventuele andere beleidsvelden.

Afbeelding 1 - Situering plangebied (bron: Google-maps) - het plangebied is omlijnd met een bruine lijn.

0.4 Werkwijze

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van bureauonderzoek en veldonderzoek. Het bureauonderzoek omvatte literatuuronderzoek van openbare en/of gepubliceerde stukken, alsmede archiefonderzoek van de via digitale kanalen toegankelijke bescheiden. Het veldonderzoek omvatte een korte inventarisatie ter plaatse om vast te stellen of de betreffende objecten nog aanwezig zijn. Het omvatte geen bouwhistorisch onderzoek. Wel werd een nadere analyse van de geregistreerde waarden gemaakt. Op basis van de verworven gegevens werd een gebiedskaart vervaardigd (kladkaart) met daarop aangegeven de aanwezige waarden. Vervolgens is aangegeven welk beleid ten aanzien van de aanwezige cultuurhistorische waarden opgenomen dient te worden in het bestemmingsplan en welke andere beleidsinstrumenten eventueel ingezet zouden moeten of kunnen worden.

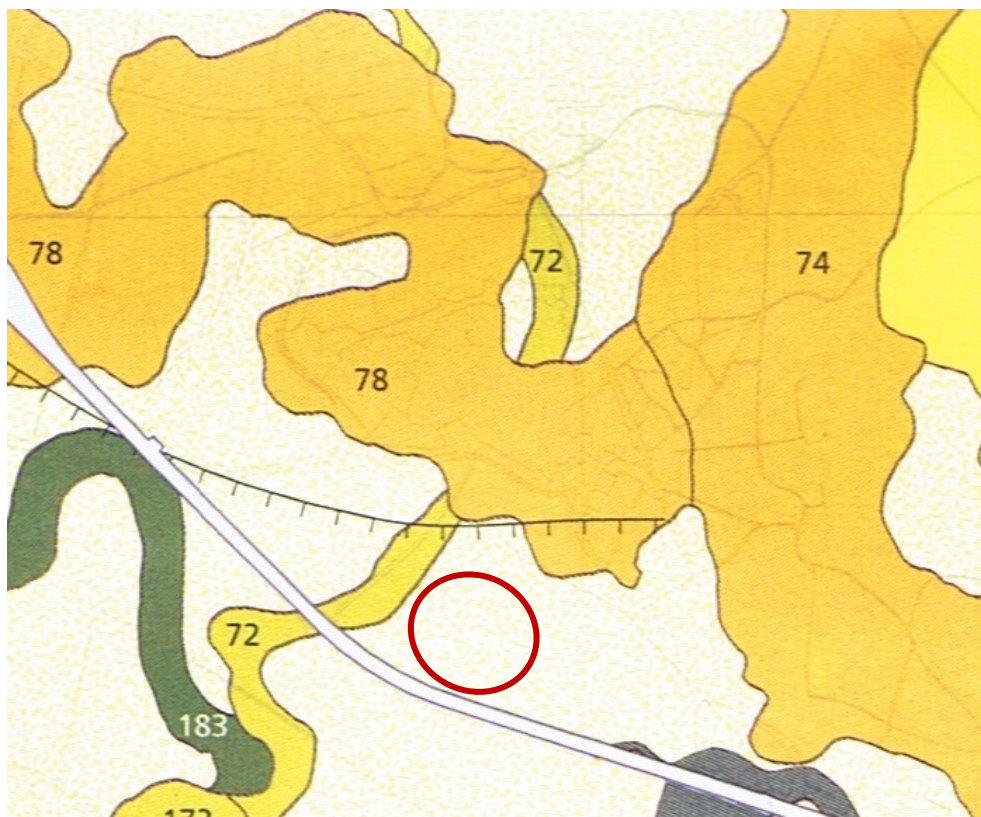
De tekst is zodanig opgesteld, dat deze rechtstreeks in de toelichting van het bestemmingsplan opgenomen kan worden. In de bijlagen is een tekstvoorstel voor de regels opgenomen.

1. DE AANWEZIGE SITUATIE EN CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

In dit hoofdstuk worden de aanwezige cultuurhistorische waarden in het plangebied beknopt beschreven. De geschiedenis van het gebied (zie 1.2) is elders uitgebreid beschreven (zie bijvoorbeeld Smits en Wttewaal 1988 en 1991, gemeente Houten/Ledeboer, 2009 en W. Thoomes, 2007, 2008). Hier wordt volstaan met een zeer korte samenvatting.

1.1 De ondergrond

De ondergrond is voor een belangrijk deel bepalend geweest voor de archeologische en cultuurhistorische ontwikkeling van het gebied. Onze voorouders lieten zich bij de keuze van hun woonplek, van landschappelijke eenheden als akkers, weilanden en hooilanden, bepalen door de hoogteligging, vruchtbaarheid en vochtigheid van de grond. Voor het oude centrum van Houten is met name de situering van de stroomruggen mede bepalend geweest. Het ligt grotendeels op de stroomrug van Jutphaas. Doordat de stroomruggen hoger en droger waren dan de omgeving, vormden ze ideale vestigingsomstandigheden voor mensen in vroeger eeuwen.

Afbeelding 2 - stroomruggenkaart - het gebied is niet gelegen op een (fossiele) stroomrug - dit verklaart waarom het pas relatief laat ontgonnen en bewoond is (Bron: Berendsen e.a. 2001).

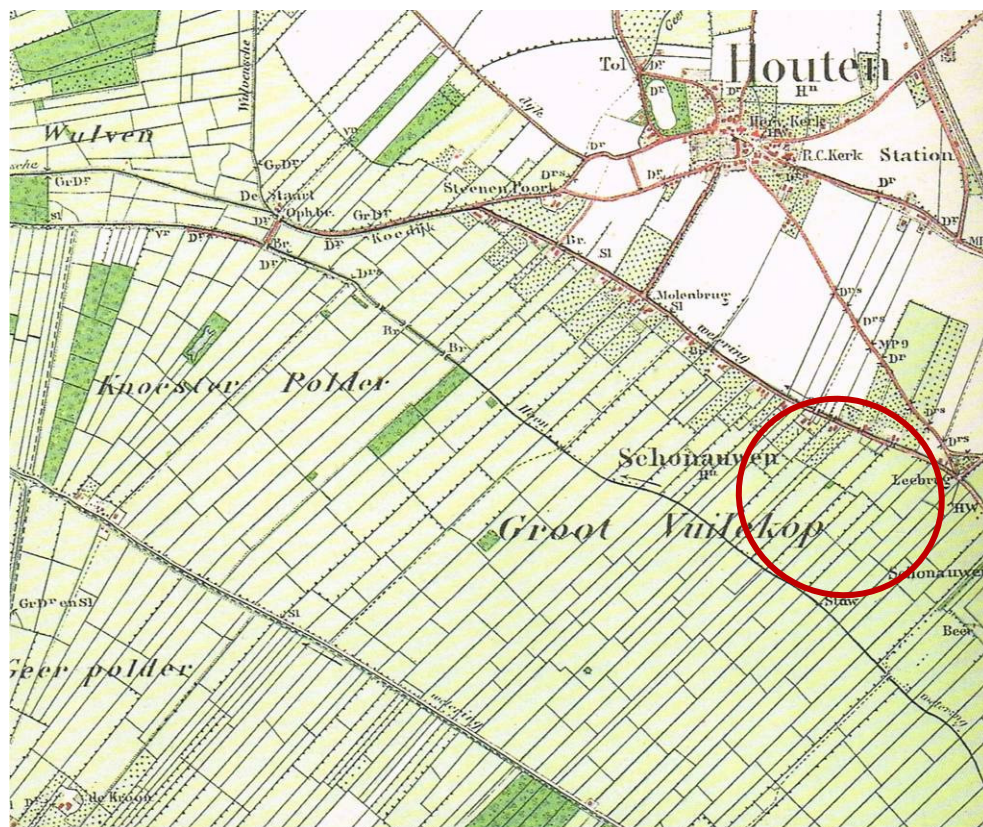
Het plangebied is niet op een stroomrug gelegen. De gronden waren er lange tijd laag en nat en ongeschikt voor bewoning of agrarisch gebruik. Dat veranderde met de ontginning van de polder Vuylcop in de 12e eeuw. De voorheen woeste

gronden werden drooggelegd en ontgonnen. Toen ontstond ook de bewoning aan de noordzijde van het plangebied.

1.2 Korte beschrijving van de geschiedenis van het gebied

Geschiedenis

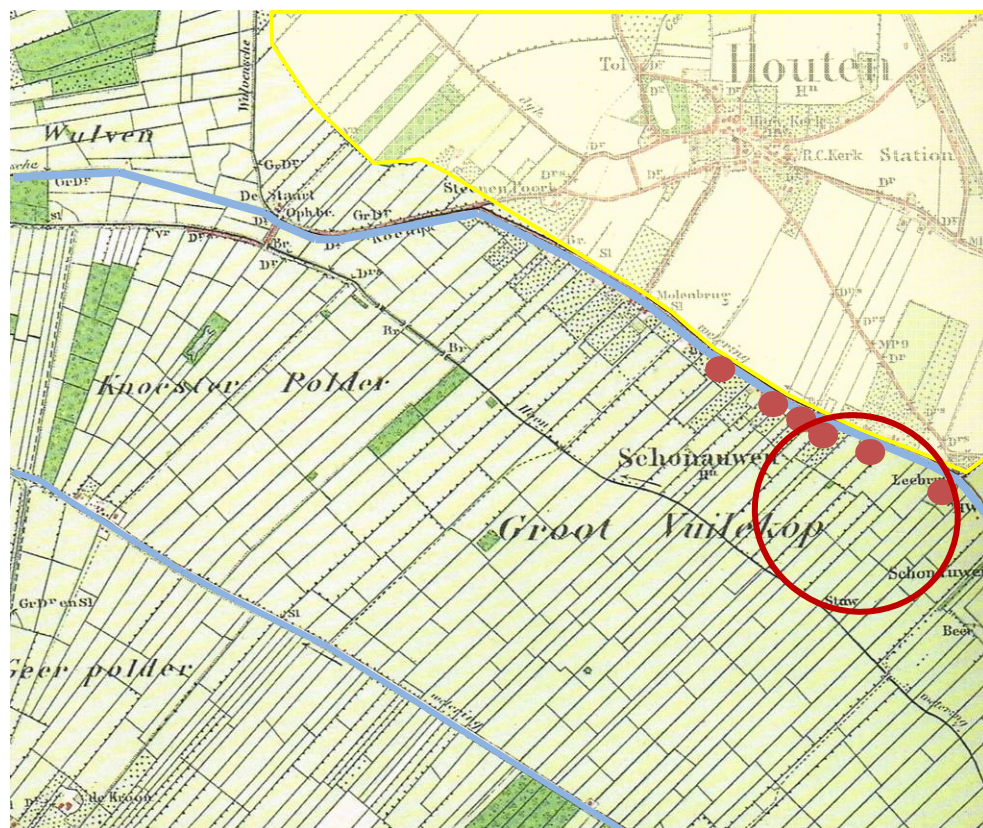
Zoals in paragraaf 1.1 is aangeduid, ligt Houten op een stroomrug. Het dorp ontstond in de vroege middeleeuwen (450-1050 n.Chr.). De hogere en drogere gronden van de stroomrug werden in die tijd ontgonnen en omgezet in landbouwgronden. De lagere delen, zoals het plangebied, waren moerassig en nat en bleven lange tijd "woest". Direct na de aanleg van de Vaartse Rijn in 1122 liet de bisschop van Utrecht grote ontginningen uitvoeren in deze omgeving, want de bevolkingstoename in de elfde en twaalfde eeuw maakte een vergroting van het landbouwgebied noodzakelijk. De meest gebruikelijke regeling in deze omgeving was die van 'cope'. In de verkoop van het recht om een stuk woeste grond te ontginnen, zag de Utrechtse bisschop een mogelijkheid om aan geld te komen.

Afbeelding 3 - Het plangebied omstreeks 1900 - de groeikern is nog ver weg. (bron: Grote Historische Atlas ± 1905).

Deze ontginningen verliepen in fase. Allereerst werd omstreeks 1135 midden door het woeste gebied de Schalkwijkse Wetering gegraven. Deze diende als dubbelzijdige ontginningsbasis. Vervolgens volgde de ontginning Vuylcop vanuit de Houtense Wetering. Deze wetering had een natuurlijke oorsprong, maar is in de loop der eeuwen vergraven. De ontginning geschiedde in "slagen". Langs de ontginningsas (De Houtense Wetering in dit geval) werden gelijke afstanden uitgezet en sloten dwars op die ontginningsas gegraven (Voorwaarde voor de ontginning van de lager gelegen moerasgronden was de regulering van de afwatering). De gronden tussen de sloten werden ontgonnen. De kavels hebben

een vaste breedte van 110 meter en een diepte van 1.250 meter. De gronden werden uitgegeven aan boeren, die een of meerdere percelen kochten (vandaar "cope" in Vuylcope) en vaak op de kop van de ontginning een boerderij stichtten.

Afbeelding 4 - Schematische weergave van de ontginningsgeschiedenis van het plangebied, weergegeven op de situatie uit 1905. Geel is het oude cultuurland van het dorp Houten - de rest was tot de twaalfde eeuw woest. De ontginningssassen Schalkwijkse Wetering en Houtense Wetering zijn blauw aangezet. De bruine rondjes zijn woonplekken in de omgeving van het plangebied; oorspronkelijk waren deze uitsluitend aan de zuidzijde van de Houtense Wetering te vinden. (bron ondergrond: Grote Historische Atlas ± 1905).

Vanaf 1800 is er een samenvoeging van de oorspronkelijk 15 gemeentes in de huidige gemeente Houten begonnen. In 1962 is deze voltooid. In 1966 werd Houten, dat voorheen zo'n 4000 inwoners had, vanwege de ligging aan de spoorlijn nabij Utrecht aangewezen als groeikern. Vanaf 1979 begon de eerste grote uitbreiding van Houten. In het eerste decennium van de 21e eeuw werd het plangebied bebouwd met nieuwbouwwoningen.

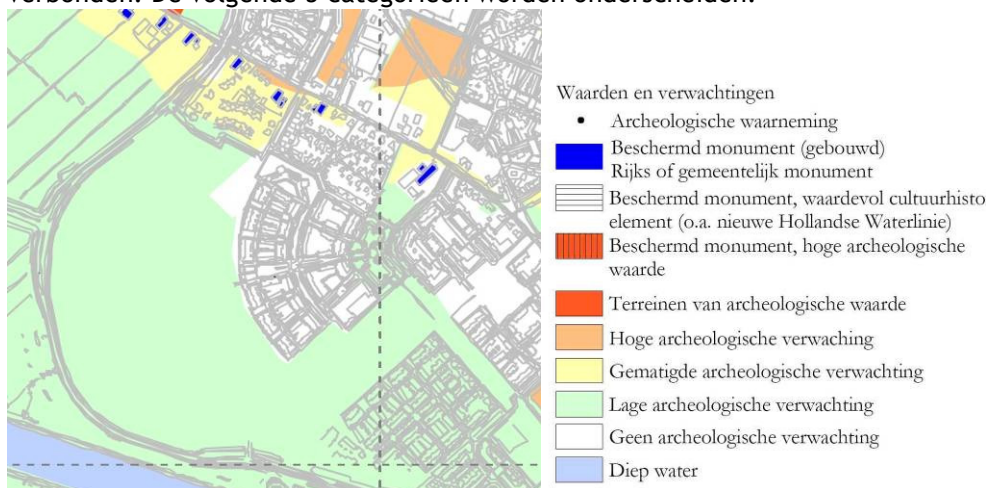
1.3 Aanwezige cultuurhistorische waarden

De aanwezige cultuurhistorische waarden in het plangebied worden onderscheiden in archeologische, historisch-bouwkundige en historisch-geografische waarden. Verder behoort het noordelijk deel van het plangebied tot een gebied, waar meerdere waarden aanwezig zijn, die elkaar versterken (ensemblewaarden).

1.3.1 Archeologie

Archeologisch beleid

De Archeologische Beleidskaart³, maakt een nadere onderverdeling in een aantal categorieën archeologisch waardevolle gebieden. In het paraplubestemmingsplan Archeologie zijn aan deze verschillende categorieën gebieden, aangepaste regels verbonden. De volgende 5 categorieën worden onderscheiden:

Afbeelding 5 - Archeologiekartaal - oranje zijn de terreinen met hoge archeologische verwachtingswaarde, geel de terreinen met een gematigde archeologische verwachtingswaarde, groen de terreinen met lage archeologische verwachtingswaarde; de witte gebieden hebben geen archeologische verwachtingswaarde; de beschermde bouwkundige monumenten zijn in blauw aangeduid.

1. **Wettelijk beschermd archeologisch monument.** Deze categorie is niet aanwezig binnen het plangebied.
2. **Gebied of terrein van archeologische waarde.** Deze categorie is niet aanwezig binnen het plangebied.
3. **Gebied met een hoge archeologische verwachting (oranje op afbeelding 5).** In deze gebieden geldt op basis van geologische en bodemkundige opbouw en aangetroffen archeologische vondsten en relictten een hoge archeologische verwachting. Deze komen slechts in een klein strookje binnen het plangebied voor.
4. **Gebied met een gematigde archeologische verwachting (geel op afbeelding 5).** Gezien de aard van de ondergrond en gezien de omgeving is er een gematigde kans op het aantreffen van archeologische restanten. Het noordelijk deel van het plangebied heeft deze verwachtingswaarde.
5. **Gebied of terrein met lage archeologische verwachting (groen gekleurd op afbeelding 5) of geen archeologische verwachting of gedeselecteerde gebieden (wit op afbeelding 5).** Het gaat hierbij om gebieden waar om archeologische en landschappelijke redenen de kans op behoudenswaardige archeologische relictten uiterst klein wordt geacht. Hieronder vallen tevens de gebieden waar het bodemprofiel als gevolg van saneringen, ontgroningen, onderkelderingen en zware funderingen zodanig verstoord is, dat eventuele archeologische resten als verloren beschouwd mogen worden, of in ieder geval zodanig zijn aangetast dat zij niet meer voor onderzoek of bescherming in aanmerking komen.

³ Gemeente Houten/Vestigia, 2007.

Het overgrote deel van het plangebied heeft geen of een lage verwachtingswaarde, op grond van eerder archeologisch onderzoek of op grond van de specifieke omstandigheden ter plaatse.

1.3.2 Historische bebouwing

Beschermde monumenten: rijksmonumenten

In het gebied komen geen gebouwen voor die als rijksmonument beschermd zijn.

Beschermde monumenten: gemeentelijke monumenten

Binnen het plangebied zijn meerder gebouwde gemeentelijke monumenten aanwezig. Deze zijn beschermd krachtens de geldende regelgeving.

Afbeelding 7 - Voormalig boerderijtje aan de Weteringhout 25 met achterliggende schuur, beide gemeentelijk monument.

Tabel 2 - gemeentelijke monumenten				
nr	adres	Oorspronkelijke functie	bijzonderheden	Bouwjaar
GM006a	Beukenhout 78	agraris	Langhuisboerderij	1872
GM006b	Beukenhout 76		Bakhuis/zomerhuis	
GM006c	Bij Beukenhout 78		Houten garage	
GM006d	Bij Beukenhout 78		Leilinde	
GM006e	Bij Beukenhout 78		leilinde	
GM007	Beukenhout 88-90	agraris	Langhuisboerderij	1865
GM177a	Weteringhout 25	agraris	Langhuisboerderij	1925
GM177b	Weteringhout 25		schuur	

Op grond van artikel 2.2 lid 1 sub b Wabo is voor het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen van een gemeentelijk monument een omgevingsvergunning nodig. Dit geldt ook voor het herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een gemeentelijk monument op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht. In het bestemmingsplan hoeven ook voor deze

bouwwerken geen beschermende maatregelen te worden opgenomen, omdat ze al wettelijk beschermd worden. Dubbele regelgeving moet worden voorkomen.

Overige karakteristieke bebouwing

Behalve de hiervoor genoemde gemeentelijke monumenten, komen er in het plangebied geen karakteristieke panden voor. De provinciale cultuurhistorische waardenkaart geeft geen karakteristieke panden in het plangebied weer.

1.3.3 historisch-geografische waarden

Historisch-geografische waarden hebben te maken met de landschaps- en bewoningsgeschiedenis van de plek. Hoewel het plangebied recentelijk vrijwel geheel bebouwd is met nieuwbouwwoningen, zijn er nog diverse restanten uit het verleden herkenbaar, met name aan de noordzijde van het plangebied.

Houtense Wetering

Volgens de provinciale cultuurhistorische waardenkaart⁴ is Houtense Wetering een natuurlijke waterloop die oorspronkelijk de begrenzing vormde tussen de cultuurgronden van het dorp Houten en de "woeste gronden". In de twaalfde eeuw werden die woeste gronden ontgonnen. Aan deze zijde gebeurde dat vanuit de Houtense Wetering, die als ontginningsas diende. De plangrens van het bestemmingsplan De Hoon ligt op de noordoever van de Houtense Wetering, zodat deze nog net binnen het plangebied valt.

Afbeelding 8 - De Houtense Wetering ter hoogte van het plangebied - deze natuurlijke waterloop werd gekozen als ontwikkelingsas voor de gronden van de Vuylcope. De waterloop met naastgelegen weg werd in de nieuwbouw van Houten opgenomen.

⁴ Provincie Utrecht, 2001.

Beloop, profiel en eventuele begeleidende beplanting (laanbeplanting) van deze waterloop hebben cultuurhistorische waarde, die in het bestemmingsplan beschermd zou moeten worden.

Oude weg

Langs de Houtense Wetering werd een weg aangelegd, die als ontginningsas voor de achterliggende gronden ging dienen en als ontsluiting van de daaraan opgerichte boerderijen. De weg heette oorspronkelijk hetzelfde als de wetering: Houtensewetering. Tegenwoordig heet hij Beukenhout en Weteringhout.

Afbeelding 9 - De weg Beukenhout in het plangebied is in gebruik als doorgaande fietsverbinding.

Beloop, profiel en begeleidende beplanting (laanbeplanting) van deze weg hebben cultuurhistorische waarde, die in het bestemmingsplan beschermd zou moeten worden.

strokenverkaveling

De strokenverkaveling van de polder Vuylcop had volgens de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie een hoge cultuurhistorische waarde. Deze is echter bij het bouwrijpmaken van De Hoon geheel verwijderd. Er zijn geen waterlopen meer te herkennen die de strokenverkeveling markeren.

historisch bebouwingslint

Het noordelijk deel van het plangebied maakt deel uit van het reeds eerder genoemde bebouwingslint langs de Houtense Wetering. Aan deze zijde van deze wetering en de daarlangs lopen weg, ontwikkelde zich vanaf de twaalfde eeuw een vrij extensieve, open bebouwing in de vorm van een bebouwingslint van boerderijen.

Afbeelding 11 - historisch bebouwingslint aan de Houtense Wetering en de parallel daaraan lopende weg.

Dit historisch bebouwinglint heeft een zekere karakteristiek en historische betekenis, door de aanwezige bebouwing, afgewisseld met open plekken, de historische waterloop, het historisch wegenpatroon en karakteristieke beplanting. De meeste open plekken zijn inmiddels bebouwd met nieuwe woningen. Het bebouwingslint is daardoor niet meer als ensemble herkenbaar.

1.4 Waardering

1.4.1 Methodiek

Voor het opnemen van cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplan is enkel een beschrijving van de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden niet voldoende. Ook de waardebepaling van het aanwezige erfgoed en de gevoeligheid voor ingrepen is een bepalende factor. Er zijn twee manieren om de waarden van cultuurhistorie te bepalen, namelijk:

- a. door te waarderen op basis van een officieel toegekende status ('waardevolle elementen'). Veelal betreft het een beschermde status als beschermd dorpsgezicht, rijksmonument, gemeentelijk monument, nationaal landschap etc.
- b. door te waarderen aan de hand van onderscheiden waarderingscriteria, die de kwaliteit van het erfgoed weerspiegelen ('waardevolle elementen').

De onder a. genoemde waardering van een object, vindplaats of gebied is terug te vinden in de gangbare registers en kaarten van verschillende overheden. Voor de onder b. genoemde waardering bestaan uiteenlopende systemen; ze verschillen naar vakgebied, mate van codificatie en toepassing. Van een (breed geaccepteerde en toegepaste) integrale, cultuurhistorie-brede waarderings-systeem is in Nederland op dit moment (nog) geen sprake.

Er is voor dit bestemmingsplan geen aparte waarderingssystematiek ontworpen. Er is gebruik gemaakt van de onder a. genoemde benadering, mede omdat die voor iedereen volgbaar is en alle drie de relevante vakgebieden (archeologie, historische (steden)bouw en historische geografie) omvat. Bovendien is bij de opstelling van de archeologische waardenkaart ook gebruik gemaakt van deze benadering.

1.4.2. Archeologie

In de archeologie bestaat er een min of meer geautoriseerde werkwijze om de waarde van een object of vindplaats te bepalen. Deze is vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. De KNA-criteria zijn bedoeld om te bepalen of objecten/terreinen behoudenswaardig zijn. Het betreft een waardering van de (fysieke) kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit en ensemblewaarde (contextwaarde) en belevingswaarde. Bij de opstelling van het archeologiebeleid zijn de volgende waardeniveaus vastgesteld:

1. waardevol op nationaal niveau (Beschermd archeologische rijksmonumenten);
2. overige waarden (op provinciaal of gemeentelijk niveau) - overige geregistreerde vindplaatsen
3. archeologische verwachtingswaarden.

Een en ander is geregeld in de archeologische beleidsnota van de gemeente Houten en vertaald naar de paraplunota archeologie, die weer als basis heeft gediend voor de archeologische regelingen in dit bestemmingsplan.

1.4.3 Historische (steden)bouwkunst

In dit vakgebied onderscheiden we de volgende waardeniveaus:

1. waardevol op internationaal niveau: opgenomen op de UNESCO World Heritage List. In het plangebied zijn geen objecten te vinden die op deze lijst staan of die genomineerd zijn voor deze lijst.
2. waardevol op nationaal niveau: opgenomen op de (rijks)monumentenlijst. In het plangebied zijn geen objecten te vinden die beschermd zijn als gevolg van opname op deze lijst.
3. waardevol op provinciaal niveau: opgenomen op een provinciale lijst. In het plangebied zijn geen provinciale monumenten aanwezig.
4. waardevol op gemeentelijk niveau: opgenomen op de gemeentelijke monumentenlijst. In het plangebied zijn geen gemeentelijke monumenten aanwezig.
5. waardevol op plaatselijk niveau: panden die van belang zijn voor het straatbeeld en/of de omgeving. In het plangebied zijn geen karakteristieke panden aanwezig.

Binnen het plangebied zijn geen beschermenswaardige objecten van historische bouwkunst aanwezig.

1.4.4 Historische geografie

In dit vakgebied zijn er geen beschermingsmiddelen op rijks- of provinciaal niveau. Blijkens de recente beleidswijzigingen gaat het rijk ervan uit, dat de bescherming van deze waarden op gemeentelijk niveau plaatsvindt. De eerder beschreven waarden (paragraaf 1.3.3) zijn in het verleden reeds gesignaleerd . Het betreft waarden op gemeentelijk of plaatselijk niveau, die van belang zijn voor de plaatselijke geschiedenis en medebepalend voor de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied.

2. ADVIES

2.1 Wijze van opname in het bestemmingsplan

- *Cultuurhistorische waarden*

Ter bescherming van de aanwezige ruimtelijk relevante cultuurhistorische waarden dienen de volgende aspecten in de regels van het bestemmingsplan geregeld te worden:

- a. **Archeologie:** Het archeologiebeleid van de gemeente Houten is vastgelegd in het beleidsplan Archeologie⁵. De ruimtelijke ordening speelt daarin een belangrijke rol. Vervolgens is het archeologisch beleid voor zover relevant, neergelegd in het paraplubestemmingsplan Archeologie, waarin de bekende archeologische waarden en de archeologische verwachtingswaarden beschermd zijn. De in het paraplubestemmingsplan opgenomen regelingen met plankaart kunnen onverkort opgenomen worden in dit bestemmingsplan. De archeologische dubbelbestemmingen gelden naast de cultuurhistorische bestemmingen die hierna worden beschreven. Als ergens zowel een bestemming waarde-archeologie als een bestemming waarde-cultuurhistorie is aangegeven dient een aanvraag zowel aan de regels van de ene, als aan die van de andere bestemming te voldoen.
- b. De aanwezige historische bebouwing in het plangebied is reeds beschermd als gemeentelijk monument. Een nadere regeling in het bestemmingsplan is niet noodzakelijk.
- c. Historische infrastructuur (Beukenhout en Weteringhout): deze is (mede) bestemd tot '**waarde - cultuurhistorie 1**'; verandering van profielopbouw, verharding of verwijdering van verharding en het vellen en rooien van houtgewas zijn Wabovergunningplichtig.
- d. Historische infrastructuur (Houtense wetering): deze is (mede) bestemd tot '**waarde - cultuurhistorie 2**'; verandering van profielopbouw, het dempen van water, het veranderen van de oeverlijn en het vellen en rooien van houtgewas zijn Wabovergunningplichtig.

2.2 Overige beleidsaspecten

Het bestemmingsplan is een uitstekend instrument om relevante cultuurhistorische waarden, zoals bebouwing, ensembles, stedenbouwkundige waarden, te reguleren. Echter niet elk aspect kan of mag worden geregeld in het bestemmingsplan. Sommige aspecten, zoals historisch groen, of beeldkwaliteitsaspecten in karakteristieke gebouwen of terreinen, kunnen beter elders geregeld worden. De aanvullende regelingen zijn hieronder kort genoemd.

Commissie Ruimtelijke kwaliteit

Op 23 juni 2011 heeft de gemeenteraad besloten Houten welstandsvrij te verklaren. Voortaan worden omgevingsvergunningen (voor bouwen) niet meer getoetst op welstand. Ter uitvoering van dit besluit is de welstandsnota uit 2004 ingetrokken. Tegelijkertijd is een nieuwe welstandsnota vastgesteld. Deze nota is een feitelijke excessenregeling. Alleen bij zaken waaraan een groot aantal mensen zich ergert zal de gemeente optreden. Besloten is om de beeldkwaliteit, daar waar mogelijk, te sturen via beeldkwaliteitsplannen.

⁵ Gemeente houten, 2007.

Alleen bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij de aanvraag niet in het bestemmingsplan past, wordt getoetst aan het beeldkwaliteitsplan. Deze aanvragen worden voorgelegd aan de commissie ruimtelijke kwaliteit dat het college van burgemeester en wethouders adviseert over medewerking aan de aanvraag.

SAMENVATTING

Het plangebied omvat een recente woonuitbreiding van Houten. Daarin opgenomen is een bebouwingsstructuur die ontstaan is in de Late Middeleeuwen (1050 - 1500). Van die structuur zijn nog diverse voormalige agrarische gebouwen overgebleven. Deze zijn beschermd als gemeentelijk monument. De ontginningsas van het gebied werd gevormd door de Houtense Wetering, die ook nog steeds bestaat evenals de aanliggende doorgaande weg. Beide structuren hebben hoge cultuurhistorische waarde. Deze historische elementen hebben een belangrijke waarde voor de ruimtelijke structuur van het gebied. Daarom is het noodzakelijk dat de aanwezige cultuurhistorische waarden worden beschermd in het op te stellen bestemmingsplan.

GEMEENTE HOUTEN

CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK EN ADVIES

BESTEMMINGSPLAN DE HOON IN HOUTEN (GEM. HOUTEN)

BIJLAGE 1 - GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur en rapporten

Berendsen, Henk J.A. en Esther Stouthamer: Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands, Utrecht, 2001.

Blijdenstijn, Roland: Tastbare tijd - cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht, Utrecht, 2007.

Dekker, C.; Het Kromme Rijngebied in de middeleeuwen. Zutphen 1983.

Gemeente Houten: Gekoesterd Erfgoed - integrale beleidsnota op het gebied van de bovengrondse en ondergrondse monumentenzorg, Houten, 2004.

Gemeente Houten: Leven-de Ruimte - ruimtelijke visie Houten 2015, Houten, 2005.

Gemeente Houten/Vestigia: Toelichting op de archeologische en cultuurhistorische beleidskaarten voor het grondgebied van de gemeente Houten, Amersfoort, 2007.

Gemeente houten/drs.J.A. Ledeboer: Beeldkwaliteitplan Oude Dorp Houten, vastgesteld 9 juli 2009.

Gemeente Houten: Monumentenverordening, Houten, 2010.

Gemeente Houten: Welstandsnota 2011, Houten 2011.

Gemeente Houten: Handboek Digitale Uitwisseling Bestemmingsplannen Gemeente Houten, Houten, 2011.

Provincie Utrecht: Cultuurhistorische elementen in de provincie Utrecht, CD-ROM, 3^e versie, Utrecht, 2001.

Rijksdienst voor het cultureel erfgoed: Concept-richtlijnen voor cultuurhistorisch onderzoek in de vormgeving of herziening van bestemmingsplannen, versie 1.1 (concept), Amersfoort, februari 2012.

Smits, drs. J.A.M. en O.J. Wttewaal: Monumenten-inventarisatie Provincie Utrecht, Houten - ontstaan en groei, Zeist, 1988.

Smits, drs. J.A.M. en O.J. Wttewaal: Monumenten-inventarisatie Provincie Utrecht, Houten - historische bebouwing, Zeist, 1991.

Thoomes, Wijnand; Eigendomsontwikkeling tussen 1600 en 1830 in de polders Vuijlcop en het Rietveld en in 't Waal. In "Het Kromme Rijngebied", 2007, blz. 99 - 105.

Thoomes, Wijnand; Houten in de 17de en 18de eeuw. Culemborg, 2008

Wolters-Noordhof Atlasproducties: Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000, deel I - West-Nederland 1839-1859, blad 72-73, Groningen, 1990.

Websites

www.hisgis.nl

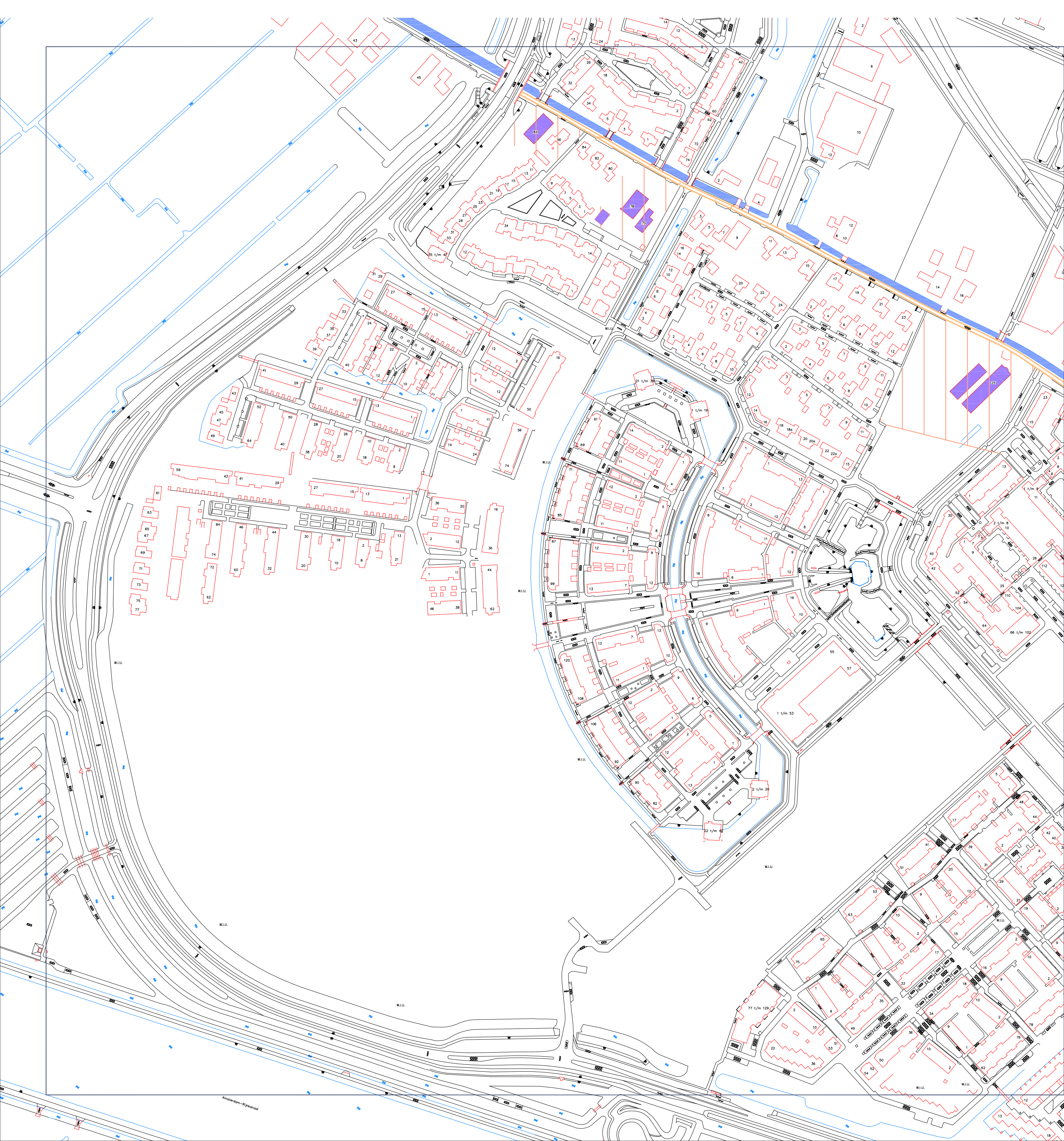
www.houten.nl

www.historischhouten.nl

www.hetutrechtsarchief.nl

www.watwaswaar.nl

www.wikipedia.nl

LEGENDA

historische bouwkunst

- gemeentelijk monument
- overige bebouwing

historische geografie

- oude verbindingsweg - ontginningsas
- oude wetering - hoge cultuurhistorische waarde
- historisch bebouwingslint

NOORDPIJL

VERSI: v 1-1
v

DATUM: 20120516

OMSCHRIJVING: concept inventarisatiekaart cultuurhistorie

GETEKEND: J.C.

VAL.:

SCHAAL: 1:2.500 - A2

TEKENINGNUMMER: 46004-02-ik-v1-1

CUIJPERS ADVIES

GEMEENTE HOUTEN
BESTEMMINGSPLAN DE HOON
INVENTARISATIE CULTUURHISTORIE

GOUVERNEUR HULTMANSTRAAT 2 5224 CJ 'S-HERTOGENBOSCH +31 653 46 39 95 INFO@POSD.EU WWW.POSD.EU